

ODBORNÁ POROTA

LITERÁRNA TVORBA

PRESEDA POROTY

PhDr. PETER KARPINSKÝ, PhD.
SPIŠSKÁ NOVÁ VES

ČLENOVIA

PaedDr. EVA KOLLÁROVÁ, STARÁ ĽUBOVŇA
IRINA NOVÁKOVÁ, STARÁ ĽUBOVŇA

SLOVO POROTY

LITERÁRNA TVORBA

Mať tak krídla...

Kto z nás niekedy nezatúžil lietať? Nie na lietadle, ale len tak, voľne ako vták. Mne sa napríklad sníva, že mi stačí rozprestrieť ruky a jednoducho sa vznesiem k oblohe. Ráno som potom vždy sklamaný, že mi to nejde.

Mladým autorom, ktorí poslali svoje literárne práce do súťaže Dúha 2012, sa však lietať darilo. Možno nie naozaj, ale na krídlach fantázie určite. Preto odborná porota v zložení PaedDr. Eva Kollárová a PhDr. Peter Karpinský, PhD. mala veľmi ťažkú úlohu, aby vybrala tých najlepších.

Začínajúci spisovatelia v próze využili na lietanie rôzne prostriedky. Napríklad Emma Bradová darovala svojej literárnej postave Petrovi na narodeniny lietajúci balón. Iní zas použili krídla - podobné ako má ich miláčik papagáj Lili (Anežka Záhorcová), alebo motýlie (Nikola Aftanasová). Nechýbali ani nádherné krídla anjelov, vo svojej poviedke ich spomenula Martina Oláhová. Na lietanie sa však dá využiť aj drak a spolu s ním po rozprávkovej krajine poletovala Timea Hučalová. Niektorým ale stačil aj závan vetra, aby sa len tak vzniesli do vzduchu (Natália Kubíková), ďalší vzlietli vďaka sile svojej myšlienky a odhodlania (Filip Šiket). Zaujímavé práce boli aj tie, v ktorých autor alebo autorka opisovali iné lietajúce tvory, ako to urobila napríklad Magdaléna Martišková. Ale hádam najkrajšie krídla autorom dávala láska, hoci nie vždy to s ňou dopadne tak, ako by sme chceli - poviedku o tom vytvoril Ľuboš Škvarek.

V poézii sa lietalo trochu inak, možno preto, že slová v básni sú o čosi ľahšie, vzdušnejšie. Lietanie tu symbolizovalo spomienku (Lea Molnárová), aj rozhárané myšlienky, ktoré vám práve počas vyučovania poletujú kade-tade (Timotej Čuporák). Lietalo sa v snoch (Stella Šuranská), lietali motýle i vietor (Adam Kollár), listy stromov (Jana Biganičová), ale tiež oblaky nad našimi hlavami (Veronika Rusňáková). Pre mnohých lietanie predstavovalo únik zo všednosti a starostí bežného dňa (Soňa Sokolová). Miroslava Ščigulinskej dávala krídla túžba a Barbora Plutová nezabudla na človeka, ktorý túžil lietať - na bájneho mnícha Cypriána. V básni Laury Smolárovej sa objavili aj ďalší lietajúci hrdinovia, Daidalos a Ikaros, ale ich let, ako vieme, sa skončil neslávne. Všetci lietaniachtiví by mali iste navštíviť obchod s krídlami, vymyslela ho Katarína Jančeková. Niektorí autori sa lietaniu venovali len metaforicky, napríklad Ema Tomková síce nelietala naozaj, ale stále jej „ktosi lieta po rozume“. Thomas Bugár zas v básničke pospomínal všetky lietajúce vtáky a zamyslel sa, prečo aj človek nemá krídla.

Keď sa tak nad tým zamyslím, tento ročník Dúhy by mal možno dostať podtitul „Letecký deň“, toľko úspešných lietajúcich autorov sa tu stretlo. Ale aby sme iba nelietali, organizátori súťažiacej ponúkli i ďalšiu tému - Po stopách dobrodružstiev. Hoci... pre niekoho aj let v lietadle môže byť vzrušujúci. Pre mňa určite. No pre Filipa Šiketša je dobrodružstvom dobré jedlo. Michal Vyparina nám zas vyrozprával napínavý príbeh o hrade a strašidle a dobrodružná, no hlavne poučná bola báseň Petra Belcáka.

Okrem spomínaných prác si porota prečítala ešte mnohé ďalšie a verte mi, vôbec sa pri tom nenudila. Preto by som sa v jej mene chcel poďakovať všetkým mladým autorom za príjemne strávené chvíle s ich literárnymi textami a samozrejme ďakujem i všetkým učiteľom a rodičom, ktorí im pri písaní pomáhali a viedli ich.

PhDr. PETER KARPINSKÝ, PhD., predseda poroty

OCENENIA

LITERÁRNA TVORBA

II. KATEGÓRIA - ZŠ (2. - 4. ROČ.)

POÉZIA

1. Miesto

Timotej Čuporák, 8 r., ZŠ s MŠ Nižná

2. Miesto

Lea Molnárová, 7 rokov, ZŠ Partizánska, Bánovce nad Bebravou

3. Miesto

Stella Šuranská, 9 rokov, ZŠ A. Kmeťa, Levice

ČESTNÉ UZNANIE

Emily Drobňáková, 10 rokov, ZŠ, Levočská ul., Stará Ľubovňa

II. KATEGÓRIA - ZŠ (2. - 4. ROČ.)

PRÓZA

1. Miesto

Emma Bradová, 8 rokov, ZŠ Československej armády, Moldava nad Bodvou

2. Miesto

Anežka Záhorcová, 9 rokov, ZŠ s MŠ Mižná

3. Miesto

Timea Hučalová, 8 rokov, ZŠ s MŠ Nižná

ČESTNÉ UZNANIE

Kristína Kubalová, 10 rokov, ZŠ Dolná Tižina

Kristína Štefančinová, 10 rokov, Spojená škola, Centrálna ul., Svidník

III. KATEGÓRIA - ZŠ (5. - 9. ROČ.)

POÉZIA

1. Miesto

Adam Kollár, 13 rokov, ZŠ, Levočská ul., Stará Ľubovňa

2. Miesto

Veronika Rusňáková, 13 rokov, Gymnázium Topoľčany

3. Miesto

Soňa Sokolová, 11 rokov, ZŠ Za vodou, Stará Ľubovňa

ČESTNÉ UZNANIE

Martin Mackovčín, 14 rokov, ZŠ Za vodou, Stará Ľubovňa

Natanael Poloha, 11 rokov, ZŠ Narnia, Banská Bystrica

Marcus Oliver Polomčák, 14 rokov, ZŠ s MŠ Hniezdne

Paulína Smolárová, 12 rokov, ZŠ s MŠ Lokca

III. KATEGÓRIA - ZŠ (5. - 9. ROČ.)

PRÓZA

1. Miesto

Ľuboš Škvarek, 15 rokov, ZŠ, Komenského ul., Stará Ľubovňa

2. Miesto

Filip Šiket, 14 rokov, ZŠ A. Kmeťa, Levice

3. Miesto

Natália Kubíková, 12 rokov, ZŠ Dolná Tižina

ČESTNÉ UZNANIE

Iveta Holubčíková, 11 rokov, ZŠ s MŠ Oravská Lesná

Veronika Pačilová, 11 rokov, ZŠ s MŠ Hladovka

Benjamín Páterek, 5.B, ZŠ s MŠ Oravské Veselé

Veronika Tuchyňová, 13 rokov, ZŠ, Gorazdova ul., Bánovce nad Bebravou

IV. KATEGÓRIA - ZUŠ

1. Miesto

Jana Biganičová, 13 rokov, ZUŠ J. Melkoviča, Stará Ľubovňa

2. Miesto

Miroslava Ščigulinská, 14 rokov, ZUŠ J. Melkoviča, Stará Ľubovňa

3. Miesto

Nikola Aftanasová, 11 rokov, ZUŠ J. Melkoviča, Stará Ľubovňa

ČESTNÉ UZNANIE

Faustína Fedáková, ZUŠ J. Melkoviča, Stará Ľubovňa

Kamila Melicheríková, ZUŠ Bošany

Klaudia Michnová, 13 rokov, ZUŠ J. Melkoviča, Stará Ľubovňa

Renáta Stričová, 14 rokov, ZUŠ J. Melkoviča, Stará Ľubovňa

MIMORIADNE CENY

CENA MINISTRA ŠKOLSTVA SR

Barbora Plutová, 14 rokov, ZUŠ J. Melkoviča, Stará Ľubovňa

CENA PREDSEDU PREŠOVSKÉHO SAMOSPRÁVNEHO KRAJA

Laura Smolárová, 14 rokov, ZŠ s MŠ J. Vojtaššáka, Zákamenné

CENA ĽUBOVNIANSKEHO OSVETOVÉHO STREDISKA

Thomas Bugár, 13 rokov, ZŠ, Jilemnického ul., Dunajská Streda

CENA PRIMÁTORA MESTA STARÁ ĽUBOVŇA

Martina Oláhová, 7. A, ZŠ, Školská ul., Filákov

CENA ĽUBOVNIANSKEHO MÚZEA

Michal Vyparina, 10 rokov, ZŠ s MŠ Plavnica

CENA ĽUBOVNIANSKEJ KNIŽNICE

Katarína Jančeková, 14 rokov, Gymnázium Topoľčany

CENA SLOVENSKEHO ZVÄZU PROTIFAŠISTICKÝCH BOJOVNÍKOV

Peter Belcák, 13 rokov, ZŠ J. Švermu, Humenné

CENA SLOVENSKEJ A OKRESNEJ RADY ZDRUŽENIA SLOVANSKEJ VZÁJOMNOSTI

Magdaléna Martišková, 11 rokov, ZŠ J. Hollého, Topoľčany

CENA POROTY

Emma Tomková, 14 rokov, ZUŠ J. Melkoviča, Stará Ľubovňa

CENA ĽUBOVNIANSKEHO LITERÁRNEHO KLUBU

Filip Furtkevič, 15 rokov, ZŠ, Levočská ul., Stará Ľubovňa

PETROV SEN O LIETANÍ

Kde bolo tam bolo, bola raz jedna malá dedinka, v ktorej bol domček a v tom domčeku bývala rodinka. Mama, otec, synček Peter a dcérenka Veronika. Peter bol štvrták a mal rád prírodu. Najviac ho však zaujímali vtáky. Zaujímal ho, že môžu lietať a pozorovať z výšky celý svet.

Každý deň vyšiel na tú najvyššiu skalú za dedinou a pozoroval vtáky, ktoré mu prelietali nad hlavou. Túžil byť ako oni. Len tak si voľne lietať, prekonať zemskú príťažlivosť, vzniesť sa do výšin, zaletieť do diaľav, kam sa im len zachce a vidieť svet ako na dlani. A hlavne teraz na jar. Všetko ožíva, rozkvitli lúky a tráva sa začína zelenáť. To musí byť nádhera. Ako by si ten pohľad vychutnal letiac na rogale, akoby hltal očami výhľad z okna lietadla! To šťastie odviesť sa lietajúcim strojom ešte nemal.

Blížili sa Petrove narodeniny. Rodičia poznali záľuby a vedeli o jeho túžbe lietať. Pripravili si preň prekvapenie. Peter niečo tušil. Poznáte to! Mnoho napovedia veľavravné pohľady rodičov, ich pošuškávanie a ešte viac klebetná sestra. Vo vzduchu viselo tajomstvo a od sestry vedel, že súviselo s lietaním.

V predvečer narodenín Peter nedokázal zaspáť. Prial si, aby už bolo ráno. Na maminu otázku, čo by si na narodeniny prial bez zaváhania odpovedal: - Rogalo! Keby som mal rogalo, bol by som ako vták.

Boli by to moje krídla. Mama sa usmiala a pobozkala ho na dobrú noc.

Noc sa Petrovi zdala byť nekonečná. Keď už konečne svitlo ráno, vybehol na dvor a tam - nič! Žiadne rogalo! Len domáce zvieratá si vychutnávali ranné jarné štekľivé slnečné lúče. A nič zvláštne sa nedialo ani pri raňajkách. - Je to možné, aby na mňa zabudli? Všetky tie tajnosti a záhadné pohľady sa mi len zdali? rozmýšľal cestou do školy.

A - nič - sa zopakovalo aj po Petrovom príchode domov. Otec s mamou sa dokonca vybrali pohrabať záhradu za domom a on, Peter - oslávenec - im mal ísť pomáhať. Ešteže sa pridala aj Veronika. Za domom od prekvapenia vykrikoval. Hrabanie sa nekonalo. Stál tam lietajúci balón. Nebolo to síce rogalo, ale aj tak sa veľmi potešil. Hneď doň všetci nastúpili. Bolo to skvelé. Peťo sa cítil akoby letel ako vták. Videl pri tom celú dedinu. A dokonca vzlietol vyššie než býval na o svojej obľúbenej skale.

Keď pristáli na pevnej zemi, zvýskol druhý raz. Balón patril Klubu milovníkov balónového lietania a Petra prijali za síce najmladšieho ale skutočného člena tejto skupiny. Rodičia mu sľúbili, že ak bude pomáhať a dobre sa učiť, môže sa zúčastniť najbližšieho zrazu balónov - balónovej fiesty. Tento zážitok už neprekonal ani chutná torta, ktorá mala samozrejme podobu lietadla. Možno len milá sestrina kresba, na ktorej Petra zvečnila Veronika na rogale. Ešte dlho do noci mu v hlave vírili spomienky na tento deň a jeho nezabudnuteľné momenty. Rogalo na dvore síce nestálo, ale v ten deň sa stalo predsa len veľa krásneho. A to teraz nedovolilo Petrovi zaspáť. Čo ak sa zobudí a zistí, že všetky tie udalosti boli len sen - Petrov sen o lietaní?

EMMA BRADOVÁ
1. MIESTO

TÚŽBA LIETAŤ

Z času na čas ma môj tato zoberie na strechu nášho domu.

Výhľad z tej výšky je nádherný. Neviem sa vynadívať.

Je to krásne a vzrušujúce pozeráť na svet z výšky,
a nebo a slnko cítiť zblízka.

Všetko mám ako na dlani.

Ešte nikdy v živote som neletela lietadlom.

A tak veľmi by som chcela letieť nad morom i nad mestom.

Chcela by som vidieť svet z veľkej výšky.

Chcela by som letieť ako vták - len tak.

Kde sa vzala moja túžba si zalietáť?

Keď ma môj tato zobral prvýkrát na strechu nášho domu.

LEA MOLNÁROVÁ
2. MIESTO

DRAK OHŇOSTROJ

Jedného dňa, keď som išla domov zo školy, sa zatiahla obloha. Vyzeralo to, že ide pršať, ale zrazu, obrovský drak. Krúžil nado mnou až sa mi točila hlava. Zbadal ma a prilietal ku mne. Ja som krok za krokom ustupovala dozadu, keď sa mi prihovril: „Čo robíš na mojej pristávacej dráhe?“

Ja, celkom ohromená som mu odpovedala: „Nevedela som, že je to tvoj revír? Nemal by si mať tú tvoju dráhu niekde v rozprávke?“

Drak sa začervenal a začal sa ospravedlňovať, že v rozprávkach je to pre neho už nuda. Z prejedania sa princezien ho už bolí brucho, z neustáleho bojovania s rytiermi pazúry, nevie koľko má vlastne hláv a oheň už vzhľadom na jeho vek, nie je to čo býval.

Opýtala som sa ho: „A koľko máš vlastne rokov?“ „Kto by to len počítal?“ povedal smutne drak.

„Prečo si taký smutný? Ja a moji kamaráti, by sa veľmi radi ocitli v rozprávkach.“

„Chcete sa tam ísť pozrieť?“

„To by si pre mňa urobil?“

„Samozrejme“, odvetil drak, „ale niečo, za niečo.“

„A čo tak, priateľstvo?“ ponúkla som mu.

Na to sa drak rozžiaril a moju ponuku prijal. Každý deň ma čakal, kedy prídem zo školy a lietali sme spolu z rozprávky do rozprávky. Spoznala som Šípkovú Ruženku, Popolušku, Janka a Marienku,

Červenú čiapočku, Tri prasiatka a veľa iných postavičiek.

Keď sme sa vrátili, vždy som mu dala jesť keksíky, vypil tri poháre mlieka a zložil mi hlavy na kolená. Škrabkala som ho za ušami. Povieť vám, bola to teda riadna fuška, lebo tých uší nebolo málo, ale robila som to veľmi rada, lebo som si našla nezvyčajného kamaráta.

TIMEA HUČALOVÁ 3. MIESTO

LIETAM AKO VIEM

Aha ho!

Čo mi zrazu napadlo:
lietam ako zablúdené lietadlo.

Oči mi lietajú po peknom dievčati,
keď sa mi niektoré zapáči.

Dokonca lietať vie aj môj vlas,
keď mám bicykel a voľný čas.

Ruky zas lietajú sem a tam,
stačí, že niekomu zamávam.

Po ihrisku vždy lietam ako tryskáč,
som ja ale dobrý florbalový hráč!

Keď sa mám sústrediť na slovenčinu,
myšlienky mi uletia... no kam?
No... na zajačinu.

Raz však postavím lietadlo ako delo,
vystrelím
a budem lietať celým mojím telom.

TIMOTEJ ČUPORÁK 1. MIESTO